

Grankulla stads anvisning om trygg mat

Begrepp:

- **Trygg mat:** tidsbegränsad specialkost för utmaningar med ätande
- **Specialkost:** permanent kost av medicinska orsaker eller långvarig kost (till exempel celiaki)

1. Allmänna principer

Trygg mat är en tidsbestämd specialkost som beviljas av hälsoskäl till barn och ungdomar med allvarliga utmaningar kring ätandet när inte daghemmets eller skolans basmåltid ensam säkerställer ett tillräckligt energiintag. Trygg mat stöder barnets ork och inläring, minskar på belastningen i matsituationer och gör det möjligt att **utöka kosten på ett kontrollerat sätt**.

2. Tillämpning

Vi tillämpar anvisningen inom småbarnspedagogiken och den grundläggande utbildningen i Grankulla samt inom stadens egen kostservice. Trygg mat ersätter inte en specialkost som beviljats av medicinska skäl (till exempel celiaki eller allvarlig födoämnesallergi) utan är ett tidsbegränsat stöd.

3. Grunder för beviljandet

Trygg mat beviljas **endast utifrån ett utlåtande av en expert inom hälsovård**. Motiveringen är ett långvarigt selektivt ätande som äventyrar tillväxten, utvecklingen eller orken under dagen i skolan/på daghemmet. Typiska bakgrundsfaktorer är högekänslighet, NPF-symtom, ARFID eller medicinering som påverkar orken.

Vårdnadshavarna kan inte be att barnet får trygg mat på daghemmet eller i skolan utan en bedömning från Västra Nylands välfärdsområde eller en näringsterapeut inom specialiserad sjukvård. De ovannämnda orsakerna gör inte att barnet automatiskt får trygg mat, utan näringsterapeuten gör alltid en individuell bedömning.

4. Processen

4.1. Inledning och bedömning

1. Hemmet eller enheten upplever oro över barnets ätande → kontakt med rådgivningen/skolhälsovården.
2. Situationen bedöms inom hälsovården som hänvisar familjen/ungdomen till en näringsterapeut inom Västra Nylands välfärdsområde. Näringsterapeuten skriver ett tidsbestämt utlåtande om trygg mat på högst 6 månader om hen anser att det är nödvändigt.

Ett utlåtande från en privat eller kommunal läkare eller näringsterapeut är inte ett giltigt intyg.

4.2. Beställning och införande av trygg mat

1. Familjen lämnar in ett intyg om trygg mat till ledaren för enheten som ansvarar för barnets/ungdomens fostran eller utbildning.
2. Enhetens ledare skickar en beställning av trygg mat till kostservicen. Samtidigt fastställs sammansättningen i den trygga maten (kolhydratkälla, proteinkomponent, bröd, grönsak/frukt).
3. Kostservicen handleder kostservicepersonalen i enheten om praxisen kring servering av trygg mat.

4.3. Servering och uppföljning i enheten

1. Trygg mat serveras parallellt med den grundläggande måltiden. Målet är att minska på belastningen och stödja barnet/ungdomen i att testa nya maträtter i egen takt.
2. Sköt serveringen **obemärkt** och som en del av den vanliga måltiden, så att barnet inte blir stämplat.
3. Om den trygga maten **upprepaste gånger under två veckors tid inte blir hämtad eller uppäten**, ska vårdnadshavarna, enhetens ansvariga och kostservicen tillsammans bedöma om beställningen är nödvändig.

5. Dataskydd och kommunikation

- Enheten behandlar bara nödvändiga uppgifter med tanke på ordnandet av trygg mat och uppgifterna delas endast med parter som deltar i ordnandet av trygg mat.
- Meddela uppgifterna till kostservicen enligt enhetens praxis (elektronisk anmälan/beställning av specialkost).
- Vårdnadshavaren och enhetens ledare säkerställer att uppgifterna är aktuella när tidsfristen löper ut eller om situationen ändras.

6. Exempel på uppbyggnaden i trygg mat

På matsedeln för trygg mat finns råvaror som staden får via de sedvanliga kanalerna för upphandling som kostservicen använder. Oftast går det inte att skaffa produkter av ett visst märke, utan vi använder råvaror och produkter enligt det gällande livsmedelsavtalet. Det här är produkter som annars också finns på matsedeln.

Målet är att barnet dagligen får en så fullvärdig måltid som möjligt med alla nedanstående måltidsdelar:

- kolhydratkälla: potatis/potatismos/långkornig havre/fullkornspasta
- proteinkälla: kyckling/fisk/kött/ägg/växtprotein såsom bönor, tofu, sojakross
- grönsaker i tydliga separata bitar (som komponenter) eller frukt
- bröd och bredbart pålägg, måltidsdryck.

Mer information om ämnet och metoder för att stödja ett barn som har svårigheter med ätande Hemma:

[10 tips för kräset och selektivt ätande - Neuvokas perhe](#)

[Matpedagogik - Neuvokas perhe Proffs](#) (på finska)

[Ätsvårigheter hos ett litet barn | Mielenterveystalo.fi](#)

Inom småbarnspedagogiken och i skolan:

[Särskilt stöd i måltidssituationer - Smaklig skola](#) (på finska)

[Smaklig skola, material](#)

[Matpedagogik - Neuvokas perhe Proffs](#) (på finska)

[Matpedagogik i daghemmet - Nykytila.fi](#)

[Matpedagogik i årskurs 1–6 - Nykytila.fi](#)

[Matpedagogik i årskurs 7–9 - Nykytila.fi](#)